

ПРАВОСУДНИ ОРГАНИ У НИШУ, НЕПОСРЕДНО И НАКОН ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА (1944-2020)

Анстракт: Након изношења кратког историјата рада правосудних органа у Нишу, у раду су обухваћени подаци о степену претходне заштите архивске грађе и документарног материјала правосудних органа, који тренутно није на завидном нивоу. И поред дугогодишњег искуства у погледу пружања стручних упутстава, техничких, организационих и других напора радника Службе надзора, обраде и сређивања архивске грађе и документарног материјала Историјског архива Ниш, постоје велики проблеми и у погледу њене физичке заштите, као и обостраног договора око преузимања на трајно чување у Архив.

У раду је приказана шароликост смештајних услова у којима судови раде. Како би рад био целовитији приказано је и стање архивске грађе која је преузета од правосудних органа и која се чува у адекватним условима у депоима Историјског архива Ниш.

Кључне речи: правосуђе, архивска грађа, документарни материјал, судови, архива, сређивање, судска власт, смештај, издавање, архивска књига, одабирање

ИСТОРИЈАТ ОД ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА ДО ДАНАС

Национални комитет за ослобођење Југославије усвојио је 19. маја 1944. године предлог за формирање народних судова као посебних, одвојених и самосталних органа судске власти. Према овом предлогу требало је формирати општинске народне судове (за општину), среске народне судове (за срез) и окружне народне судове (за округ). Све три врсте судова имали су да доносе одлуке у вези са грађанским споровима чије се решење покреће на иницијални захтев заинтересованих странака, ванпарничним стварима које не трпе одлагање и свим кривичним стварима које не спадају у надлежност војних ратних судова, а не трпе одлагања.²

Предлогом су била предвиђена три основна начела судовања (начело јавности, контрадикторности и акузаторности поступка), где је посебан значај био дат основном судству (општински и срески судови), које је било најближе народу и које је требало да доноси одлуке на основу закона.³

¹ архивски саветник, ангажована у Историјском архиву Ниш, stojanka.bojovic@yahoo.com

² Предлог националног комитета ослобођења Југославије (Повереништво за судство) за формирање народних судова, од 19. маја 1944. (Др Димитрије Кулић, *Окружни су у Нишу 1978-2000*, Ниш, 2001, 99); Окружни народноослободилачки одбор, распис број 122, од 6. октобра 1944.

³ Исто

Главни народноослободилачки одбор Србије, као највише представничко тело Србије, 6. октобра 1944. године дао је упутства о формирању судова у Србији. Својим писмом (бр. 122) Окружни народноослободилачки одбор у Нишу упутио је упутство даље свим среским и општинским народноослободилачким одборима Нишког округа, које је гласило: *У смислу предлога Националног комитета ослобођења Југославије – повереништво за судство од 19.05-1944. г. Главни народноослободилачки одбор Србије с обзиром на ратне прилике, а да би се омогућило решавање грађанских предмета, који не трпе одлагање, а чије решење захтева свакодневни живот народа, приступа оснивању народних судова, који ће за време трајања овога рата вршити судску власт као самосталне установе судске власти наше ослобођене територије од непријатеља...*⁴

Јужно подручје Србије ослобођено је још лета 1944. године, а Округ нишки у првој половини октобра (14. октобар 1944) исте године. Поред општинских и среских судова на ослобођеној територији Нишавског округа били су конституисани према упутствима Националног комитета ослобођења Југославије: срески судови у среским местима, као и Окружни суд Нишког округа, који је био установљен новембра 1944. године.⁵

Ниш је као центар округа имао посебан суд за суђење починиоцима злочина и преступа против српске националне части. Овај суд је имао стварну надлежност да суди извршиоцима злочина и преступа учињених против српске националне части, који се нису могли квалификовати као велеиздаја или као помагање окупатору у вршењу ратних злочина. У свом саставу имао је 27 чланова. Због природе и карактера дела због којих је био основан и надлежан, овај суд је имао привремени карактер и као такав функционисао је само до 1945. године.⁶

Након завршетка Другог светског рата, Председништво привремене Народне скупштине ДФЈ донело је *Закон о уређењу судова*, 26. августа 1945, са изменама и допунама од 21. јуна 1946. године.⁷ Према овом Закону, редовни судови су срески, окружни, врховни судови федералних јединица, Врховни суд Војводине и Врховни суд ДФЈ. Поред ових могли су се оснивати и специјални судови. Овим Законом укинути су обласни и општински судови.

Према наведеном Закону, срески судови су судили у првом степену кривичне и грађанске ствари (кривична дела против живота, тела, слободе, части, имовине приватних лица, брака и породице, умске кривице, спорове о имовинско-правним захтевима, спорове из односа родитеља и деце и др), док су окружни разрешавали кривичне и грађанске ствари, али у другом степену по жалбама поднетим против одлуке среских судова.

Срески и окружни судови били су састављени од председника, потребног броја судија и судија поротника. Сви судови су судили у већу састављеном од тројице судија, осим у случајевима када је закон допуштао да суди судија појединац.

⁴ Др Димитрије Кулић, Окружни суд Ниш, 1978-2000, Ниш, 2001, 99.

⁵ Исто, 95.

⁶ Исто, 88-89.

⁷ *Закон о уређењу судова*, Службени лист ДФЈ 67/1945, 653 и Службени лист ФНРЈ 51/1946, 581.

Закон о судовима који је донет 5. јула 1954. године у ФНРЈ прописивао је следеће редовне судове: среске, окружне, републичке, врховне, Врховни суд АП Војводине и Савезни врховни суд.⁸ Према овом Закону, срески судови су одлучивали у првом степену у кривичним, грађанским и другим предметима који су решавали спорове од значаја за привреду, а који су им законом стављени у надлежност.⁹

У среским судовима са већим обимом послова образована су кривична и грађанска одељења, а могла су се образовати и посебна одељења за рад на ванпарничним, извршним и оставинским предметима.

У окружним судовима са већим обимом послова, поред кривичног, грађанског и истражног одељења, суд је могао, по потреби, образовати и посебна одељења за рад на другом степену.

Законом од 11. јуна 1966. срески судови постају општински.¹⁰ Овај Закон донео је незнатне промене.

Након распада Југославије и друштвено-политичких промена које су уследиле, 30. јула 1991. године Република Србија је донела *Закон о судовима*, према коме су вишестепену судску мрежу чинили судови опште надлежности и привредни судови.¹¹

Судска власт у Србији данас је уређена *Законом о уређењу судова*¹² и *Законом о јавним тужилаштвима*¹³ (оба су донета 2008. године). Према овим прописима, судска власт у Србији, као један сегмент државне власти, независна је од законодавне и извршне власти и штити слободу и права грађана, законом утврђена права и интересе правних субјеката и обезбеђује уставност и законитост.¹⁴

Служба надзора, обраде и сређивања архивске грађе Историјског архива Ниш евидентирала је правосудне органе у Нишу: Основни суд, Виши суд, Основно јавно тужилаштво, Више јавно тужилаштво, Привредни суд, Прекршајни суд, Виши прекршајни суд, Апелациони суд и Апелационо јавно тужилаштво, као приоритетне ствараоце. С обзиром на њихов значај основаности и количину архивске грађе и документарног материјала коју стварају, неопходно је чешће обилазити и вршити прегледе њихових архива и пружати неопходна стручна упутства, а све у циљу превентивне заштите, пре него она буде предата на трајно чување у Архив.

У току 2020. године започети су обиласци и надзор код јавних извршитеља, које је основало Министарство правде Републике Србије, а који обављају делатност на територији Града Ниша.

Чести ратови и окупације земље од стране непријатељских војски у минулим временима омогућавали су да судска архива нишког правосуђа дође у посед окупаторских власти које су ову значајну документацију преносили с једног места на

⁸ *Закон о судовима*, Службени лист ФНРЈ 30/1954.

⁹ *Закон о привредним судовима*, Службени лист ФНРЈ 31/1954.

¹⁰ *Закон о судовима*, Службени гласник Републике Србије, 25/1966.

¹¹ *Закон о судовима*, Службени гласник Републике Србије, 46/1991.

¹² *Закон о уређењу судова*, Службени гласник Републике Србије, 116/2008 и 104/2009.

¹³ *Закон о јавним тужилаштвима*, Службени гласник Републике Србије, 116/2008.

¹⁴ *Закон о уређењу судова*, Службени гласник Републике Србије, 116/2008 и 104/2009.

друго, а онда је у највећој мери уништавали, тако да ниједан документ судске управе судова у Нишу до завршетка Првог светског рата није сачуван. До овог периода историја рада суда писана је искључиво на основу податка пронађених у литератури у уставним и законским текстовима о судовима и организацији судова објављених крајем 19. и почетком 20. века.

ОСНОВНИ СУД У НИШУ

У погледу стварне надлежности општинских судова, након Другог светског рата, Национални комитет ослобођења Југославије од 19. маја 1944. године предложио је да они суде по предметима када су у питању спорови сасвим мале вредности (није била тачно утврђена граница вредности спорних предмета код одређивања

Зграда Основног суда у Нишу

њихове стварне надлежности). Предлогом су такође била предвиђена Основна начела судовања, где је посебан значај био дат основном судству (општински и срески) које је било најближе народу и које је убудуће имало да доноси одлуке све више на основу закона.¹⁵

Битна карактеристика основних судова, по предлогу Националног комитета ослобођења Југославије, састојала се још и у томе што се изричито одређивала њихова изборност. Општински народни судови, као основни судови, бирани су непосредно од народа, на масовним изборним зборовима.¹⁶

*Законом о уређењу народних судова*¹⁷ донетом 1945. године, а који је важио на целокупној територији тадашње југословенске државе, основани су срески судови.

Срески суд у Нишу (1945–1966) основан је 1945, да би 1954/1955. године био подељен у два среска суда (Први и Други) од којих је Први срески суд држао територијалну надлежност града Ниша, а Други захватао надлежност околних општина бившег Нишавског округа. Други срески суд држао је углавном територијалну надлежност сеоских општина Нишавског среза.

Законом од 11. јуна 1966. године укидају се срески судови и успостављена је нова организација судства. Уместо Првог и Другог среског суда у Нишу оснива се **Општински суд у Нишу** (1966–2010) за подручја општина Ниш, Гацин Хан и Дољевац. Општински суд у Алексинцу надлежан је само за територију истоиме-

¹⁵ Предлог Националног комитета ослобођења Југославије (Повереништво за судство) за формирање народних судова, од 19. маја 1944. (Др Димитрије Кулић, *Окружни су у Нишу 1978–2000*, Ниш, 2001, 99)

¹⁶ Овакву праксу у Нишком округу видели смо на сеоским зборовима у сврљишком крају и у Заплању, на којима је вршен избор општинских судова, од 19. маја 1944.

¹⁷ *Закон о уређењу народних судова*, Службени лист ДФЈ 67/1945.

не општине (општина Житковац улази у састав општине Алексинац). Општински судови у Сврљигу, Белој Паланци и Сокобањи остали су и даље у истој надлежности.¹⁸

Законом који се примењује од 1. јануара 1992. године укинута су општински судови у Белој Паланци и Ражњу и од тада поступају као одељења и то укинута суд у Белој Паланци као одељење Општинског суда у Нишу, а укинута суд у Ражњу као одељење Општинског суда у Алексинцу.¹⁹

Доношењем *Закона о уређењу, седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава* из 2008. године, Општински суд у Нишу добио је назив **Основни суд у Нишу** који је почео да ради 1. јануара 2010. године. Овим Законом одређено је његово седиште и подручје на којем врши надлежност: Алексинац, Гаџин Хан, Дољевац, Ражањ, Сврљиг и Град Ниш, са судским јединицама у Алексинцу, Ражњу и Сврљигу, а одељење у Белој Паланци постало је судска јединица Основног суда у Пироту. Истим Законом утврђено је да предмете Општинског суда у Приштини преузима Основни суд у Нишу.²⁰

На основу *Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава* из 2013. године, Основни суд у Нишу обавља надлежност за територију општина Гаџин Хан, Дољевац, Сврљиг и за Град Ниш.²¹

Основни суд суди у првом степену за кривична дела за која је као главна казна предвиђена новчана или казна затвора до дест година, ако за поједина од њих није надлежан други суд и одлучује о молби за престанак мера безбедности или правне последице осуде за кривична дела из своје надлежности.

Такође, Основни суд у првом степену суди у грађанско-правним споровима ако за поједине од њих није надлежан неки други суд, затим у првом степену суди у стамбеним споровима, споровима поводом заснивања, постојања и престанка радног односа, о правима, обавезама и одговорностима из радног односа, о накнади штете коју запослени претрпи на раду или у вези са радним споровима поводом задовољавања стамбених потреба на основу рада.

Као стваралац архивске грађе, Основни суд у Нишу има дугогодишњу са-радњу са Историјским архивом Ниш. Услед недостатка смештајног простора за одлагање списа, Основни суд у Нишу редовно врши одабирање архивске грађе и издавање документарног материјала ради уништења. Уз захтев, надлежној служби Архива доставља се попис предмета који се предлажу за уништење.

Срески суд у Нишу започео је са излучивањем безвредног документарног материјала још давне 1963. године, што као правни наследник грађе ове послове врши до данашњих дана Основни суд у Нишу.

¹⁸ *Закон о организацији и територијалној надлежности судова опште надлежности*, Службени гласник СРС 25/1966.

¹⁹ *Закон о судовима*, Службени гласник Републике Србије 46/91.

²⁰ *Закон о уређењу, седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава*, Службени гласник Републике Србије, 116/2008.

²¹ *Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава*, Службени гласник Републике Србије, 101/2013.

Основи суд у Нишу не води Архивску књигу. Донео је Листу категорија документарног материјала са роковима чувања 2020. године. Постоји електронска база предмета која је у складу са важећим Судским пословником.²²

Архивска грађа и документарни материјал овог суда чувају се у веома лошем и непримереном смешајном простору (подруму), тако да то оставља утисак небриге надлежних.

Историјски архив Ниш није преузимао архивску грађу Основног, Среског ни Општинског суда у Нишу. Општински суд из Ниша 2008. године предао је архивску грађу Одељења у Белој Паланци за период 1940–1977. (оставине), 1989. (парнични предмети), 1989–1997. (извршни предмети) и 1987–1997. (кривични предмети). Фонд је непотпун. Сређен је по принципу слободне провенијенције и урађен је сумарни инвентар (2010. године).

Списи се чувају у 74 кутије и то предмети оставинског, кривичног, извршног и парничног поступка. Фонд није подељен на срески и општински, тј. није вршено разграничење фондова.

Подаци у вези са историјатом Општинског суда у Нишу, као и део архиве, плаћени су више пута деведесетих година, пошто је архива смештена у подрумским просторијама испод канализационих и водоводних цеви.

ВИШИ СУД У НИШУ

Окончањем Другог светског рата, у ослобођеној земљи, поред законодавне и извршне власти, било је потребно организовати и судску власт. Град Ниш је ослобођен 14. октобра 1944. године, али је борба за ослобођење осталих крајева наше земље још трајала. У Окружном народном одбору Ниша убрзано се радило на стварању услова за почетак рада **Народног окружног суда у Нишу**. Донета је Одлука о устројавању и пословању народноослободилачких одбора и Скупштине демократске Србије²³ којом су скупштине среских и окружних народноослободилачких одбора овлашћене да донесу одлуку о оснивању судова на свом подручју и да изврше избор судија.

У другој половини децембра 1944. године Одлуком Окружног народноослободилачког одбора у Нишу, основан је **Окружни народни суд у Нишу**, први у Србији. Оснивањем овог суда Окружни народноослободилачки одбор у Нишу донео је одлуку о избору и постављењу седам судија, шест судијских помоћника и пет административних радника. За првог председника Окружног суда изабран је лаик Љуба Младеновић (који је пре овог избора био заступник неке трговачке фирме) на заједничкој седници судија Окружног суда. У то време председници окружних судова били су бирани међусобно само од судија дотичног суда и то на затвореној седници.²⁴

²² Судски пословник, Службени гласник Републике Србије, 110/2009.

²³ Одлука о устројавању и пословању народноослободилачких одбора и Скупштине демократске Србије, бр. 88, од 1. децембра 1944. (Бранислав Нешић, *Окружни суд у Нишу 1878–2000*, Ниш, 2001, 13)

²⁴ Др Димитрије Кулић, *Окружни суд у Нишу, 1878–2000*, Ниш, 2001, 102.

У првим данима свога постојања суд је радио у ненаменским просторијама, са скромним, чак и оскудним инвентаром. Просторије у којима је радио биле су изузетно неусловне и ненаменске. Недостајали су столови, столице, писаће машине, чак и канцеларијски материјал.²⁵

Окружни суд је започео рад са странкама, а оне су тражиле заштиту појединих својих права која су им била угрожена на разне начине. Сиромашним грађанима суд је пружао бесплатну правну помоћ на тај начин што су у суду у оквиру записника узимане тужбе, жалбе и остали поднесци и захтеви странака.²⁶

У суду је била основана Синдикална подружница чији је задатак био да пружа помоћ рањеницима по болницама. Од женског особља тражило се учествовање у разним локалним акцијама, писање чланака за зидне новине и припремање разних предавања. У суду је био основан и Савез комуниста Србије.²⁷

Влада НР Србије донела је Уредбу о укидању постојећих и оснивању нових окружних судова.²⁸ Под овим називом суд је радио до средине 1948. године, да би поделом територије НРС на области био основан **Окружни суд области нишке**²⁹, који је под овим називом радио од јула 1949. до јула 1951. године. Окружни суд Нишке области са седиштем у Нишу обухватао је подручје Топличког, Прокупачког, Лесковачког и Врањског среза, као и Зајечарски (Тимочки) округ. Територијална надлежност Окружног суда за нишку област простира се северно од Ражња на југу до македонске границе, источно од Ражња на југу до македонске границе и источно од Димитровграда све до косовско метохијске области.

Окружни суд Нишке области углавном је био другостепени суд који је по жалбама на првостепене одлуке средњих судова из целе области одлучивао у другом степену. Имао је само два првостепена већа и то кривично и грађанско.

На основу датих овлашћења Влада НР Србије донела је Уредбу о укидању постојећих и оснивању нових окружних судова на основу које је основан Окружни суд Нишке области са седиштем у Нишу.³⁰

Нишка област обухватала је подручја Белопаланачког, Босилеградског, Бујановачког, Власотиначког, Врањског, Добричког, Јабланичког, Јужноморавског, Косаничког, Лесковачког, Лужничког, Моравског, Нишавског, Пчињског, Ражањског, Сокобањског, Сврљишког, Топличког и Царибродског среза, као и подручја градова Врања, Лесковца, Ниша, Пирота и Прокупља.³¹

Јуна 1951. године, Уредбом Президијума Народне скупштине Србије укида се дотадашњи Окружни суд Нишке области, а оснива **Окружни суд у Нишу** који је био месно надлежан за подручја средњих судова у Алексинцу, Гацином Хану, Житковцу, Нишу, Сврљигу и Сокобањи.³²

²⁵ Бранислав Нешић, *Окружни суд у Нишу, 1878–2000*, Ниш, 2001, 13

²⁶ Исто, 13-14.

²⁷ Исто, 14.

²⁸ *Уредба о укидању и оснивању нових окружних судова*, Службени гласник НРС 28/1949.

²⁹ Исто

³⁰ *Уредба о укидању постојећих и оснивању нових окружних судова*, Службени гласник НРС 8/1949.

³¹ *Закон о подели територије НРС на области*, Службени гласник НРС 23/1949.

³² *Уредба о укидању постојећих и оснивању нових окружних судова*, Службени гласник

Јануара 1960. извршена је нова територијална подела на срезове. На подручју Среза Ниш формирају се Окружни суд у Нишу, Пироту и Прокупљу. Окружни суд у Нишу задржао је дотадашњу месну надлежност.³³

Од децембра 1977. године Окружни суд у Нишу није надлежан за подручје Општинског суда у Сокобањи, јер је законом одређено да је за његово подручје надлежан Окружни суд у Зајечару.³⁴

Законом који се примењује од 1. јануара 1992. године Окружни суд у Нишу надлежан је за подручја општинских судова у Алексинцу, Сврљигу и Општинског суда у Нишу (за општине Гацин Хан, Дољевац, Балу Паланку и Ниш).³⁵

На основу последњег *Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава* (Службени гласник Републике Србије 101/2013), основан је **Виши суд у Нишу**³⁶ који је надлежан за подручје Основног суда у Алексинцу и Основног суда у Нишу.

Служба надзора обраде и сређивања Историјског архива Ниш је приликом обиласка 2019. године записнички констатовала следеће стање документације: Виши суд у Нишу поседује архивску грађу и документарни материјал од његовог оснивања до данас. У архиви овог суда чува се и грађа Окружног суда Ниш. У приручној архиви се чувају предмети последње две године Вишег суда, а остали у више подрумских просторија суда и на поткровљу. Документација је сређена по врсти и хронологији, одлаже се на полицама и делимично је заштићена од уништења и пропадања, пошто су у просторијама видљиве цеви од водовода и канализације, а осећа се и мирис мемле, пошто је архива била плавлена више пута.

Канцеларијско пословање врши се преко писарнице суда. Архивска књига се не води, али се врши завођење предмета у електронском облику од 2010. године према Пословнику суда.

Приликом тражења одобрења за уништење безвредног документарног материјала доставља се попис за сваки предмет појединачно. Одабирање архивске грађе и издвајање документарног материјала ради уништења у последњих пар година врши се редовно на основу рокова чувања прописаних судским пословником.³⁷

Окружни суд Ниш је у више наврата (1966, 1968, и 2002. године) извршио примопредају са Историјским архивом Ниш дела фонда за период од 1945. до 1982. године.

Фонд је делимично сређен, по принципу слободне провенијенције 2003. го-

НРС 21/1951.

³³ *Одлука о оснивању и територијалној надлежности окружних и среских судова*, Службени гласник НРС 3/1960.

³⁴ *Закон о редовни судовима*, Службени гласник СРС 46/1977.

³⁵ *Закон о судовима*, Службени гласник РС 46/1991.

³⁶ *Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава*, Службени гласник Републике Србије, 101/2013.

³⁷ ИАН, Досије Вишег суда у Нишу, Записник о прегледу архив. грађе и регист. материјала 05, бр. 196. од 9. новембра 2016. између Историјског архива Ниш и Вишег суда у Нишу.

дине. Ревизија је обављена 2009. године када је урађен и сумарни инвентар. Као културно добро од изузетног значаја категорисан је 1998. године.³⁸

Грађа фонда у Архиву чува се за период од 1945. до 1982. године. Састоји се од 97 књига и 35 кутија списка, што укупно износи 7,50 метара.³⁹

Што се тиче књига, преузети су уписници, именици, деловодни протоколи, књиге обдукције, увиђаја и вештачења, пописи истражених затвореника КИС, контролници лица у притвору и затвору, инвентар судске библиотеке суда, буџетске књиге, депозитни дневници и финансијске књиге.⁴⁰

Грађа садржи предмете грађанских спорова, кривичне предмете по жалби, предмете кривичних дела малолетних лица за које су донета првостепена решења и предмете по којима је Окружни суд водио истрагу.⁴¹

Историјски архив Ниш је 2002. године преузео архивску грађу и документарни материјал Окружног суда Ниш (118 књига, 686 фасцикли, 35 кутија и 11 свежења) у распону од 1945. до 1972. године. Преузети су уписници, именици и парнични предмети. Овом приликом Архив се обавезао да ће стручни радници Архива пресуде и поравнања која се односе на статусне спорове вратити суду после извршеног прегледа и сређивања истих. Преузети су и кривични предмети „К“. У напомени записника о примопредаји наведено је да ће након сређивања наведених предмета они у којима је изречена смртна казна бити враћени суду.⁴²

Предавалац грађе у погледу њеног коришћења у Архиву, до дана враћања предмета који се односе на статусне спорове, наложио је Историјском архиву Ниш да се ови спорови сматрају тајним и да увид у наведене предмете не могу имати трећа лица.⁴³

Парнични и кривични предмети (смртне казне) су 2002. године, након сређивања, записнички враћени Окружном суду Ниш, како је у записнику о примопредаји између Окружног суда Ниш и Историјског архива Ниш у напомени наведено од стране суда.

Најпотпунија документација о раду Окружног суда у Нишу сачувана је у архиви судске управе овог суда од 1944. године до данашњег дана.

Грађа Окружног суда Ниш, у количини од 35 метара, 2000. године је приликом избијања пожара у прихватном депоу Историјског архива Ниш уништена.⁴⁴ Нема података из ког периода је уништена грађа.

³⁸ Одлука о утврђивању архивске грађе од изузетног значаја која се чува у архивима, Службени гласник Републике Србије, 42/1998.

³⁹ ИАН, *Водич историјског архива Ниш*, Виши суд Ниш, Ниш, 2020, 201.

⁴⁰ Исто, 201-202.

⁴¹ Исто, 2002.

⁴² ИАН, Досије Вишег суда у Нишу, Записник о примопредаји арх. грађе бр. 01-1/6. од 8. 2. 2002. између Историјског архива Ниш и Окружног суда Ниш, 1.

⁴³ Исто, 2.

⁴⁴ ИАН, Записник о процени штете, 01 бр. 163/217-00 од 23. августа 2000.

ВИШЕ ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО

Одлуком Председништва Авној-а 1945. године⁴⁵ за подручје Окружног суда у Нишу основано је **Окружно јавно тужилаштво**. Јануара 2010. године оснива се **Више јавно тужилаштво** које до данас обавља правосудне послове за подручје Вишег суда у Нишу.⁴⁶

Окружно јавно тужилаштво је у ранијем периоду у више наврата предавало архивску грађу и документарни материјал Историјском архиву Ниш. Фонд је записнички примљен у несређеном стању од стране Окружног јавног тужилаштва Ниш и обухвата период од 1951. до 1977. и један омот из 1982. године. Грађа садржи кривичне предмете по уписнику: ИР, И, К, КТО и КТР; парнице; предмете привредних преступа; предмете општег надзора по уписнику ОН и УТ; административну преписку и документацију финансијско-материјалног пословања.

Фонд је делимично сређен по принципу слободне провенијенције 2003. године и урађен је сумарни инвентар. Грађа је смештена у 133 кутије списка (13,30 м). Књига није било, пошто је део грађе уништен у пожару који је избио у прихватном депоу Историјског архива Ниш 2000. године.

Приликом примопредаје која је извршена 1971. године предата је и грађа Комисије за утврђивање ратних злочина од 1945. године која је радила на територији Прокупља. Након оснивања Архива „Топлице“ у Прокупљу⁴⁷ ова грађа је предата од стране Историјског архива Ниш овом архиву 1990. године.

У последњој примопредаји која је извршена 1989. године преузета је и архивска грађа обласних и средњих јавних тужилаштава која је била чувана у Окружном јавном тужилаштву Ниш. Грађа је приликом примопредаје пописана по материји и по годинама и односи се на период од 1947. до 1982. године.⁴⁸

У Историјском архиву Ниш нису формирани посебни фондови од ових тужилаштава.

АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ

Апелациони суд у Нишу основан је *Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава*.⁴⁹ Суд је почео са радом 1. јануара 2010. године у згради која је наменски опремљена и налази се у Нишу у Улици Војводе Путника бб. У овој згради смештена су и одељења Управног и Вишег прекршајног суда, као и **Апелационо јавно тужилаштво у Нишу**.

⁴⁵ Одлука Председништва Авној-а 1945, Службени лист ДФЈ 4/1945.

⁴⁶ Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава, Службени гласник Републике Србије, 116/2008.

⁴⁷ Одлука СО Прокупље бр. 06-14/06-2. од 7. априла 2006. Одлука није објављена, пошто је Архив Топлице наставио своју делатност као посебно правно лице, а до 2006. је обављао делатност као Одељење Историјског архива Ниш.

⁴⁸ ИАН, Записник о примопредаји архив. грађе и рег. материјала, бр. 02-425-031. од 25. септембра 1989. између Окружног јавног тужилаштва и Историјског архива Ниш

⁴⁹ Закон о седиштима и уређењу судова и јавних тужилаштава, Службени гласник Републике Србије, 116/2008.

Територијална надлежност Апелационог суда у Нишу у складу је са *Законом о седиштима и подручјима судова и тужилаштава* који је у примени од почетка 2014. године. Основан је за подручје виших судова у Врању, Лесковцу, Нишу, Прокупљу, Пироту, Зајечару и Вишег суда у Неготину.

За територију АП Косова и Метохије, до доношења посебног закона којим ће се основати судови надлежни за ту територију, настављају да раде судови у Косовској Митровици, а у складу са чланом 17. *Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава*.⁵⁰

Апелациони суд у Нишу поседује архивску грађу и документарни материјал од 2010. године до данас. Судска документација се чува у фасциклама и на металним полицама, сређена по хронологији и врсти.

Судски предмети редовно се заводе у уписнике, а редовно се води и Архивска књига чији се препис доставља Архиву. Одабирање архивске грађе и издвајање безвредног документарног материјала ради уништења врши се у свакој календарској години.

461

Зграда Апелационог суда у Нишу

АПЕЛАЦИОНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО У НИШУ

Апелационо јавно тужилаштво у Нишу основано је *Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава* 2008,⁵¹ а почело је да ради 2010. године.

Као и Апелациони суд у Нишу и Апелационо јавно тужилаштво води Архивску књигу и препис редовно доставља Архиву. Пошто његовим радом настаје велики број предмета који имају рок чувања пет година, сваке године се надлежној служби Архива доставља предлог за уништење предмета којима је рок чувања истекао. Одабирање се врши на основу Листе категорија документарног материјала са роковима чувања коју је донело Републичко јавно тужилаштво, а на коју је Архив Србије дао сагласност 2011. године.

⁵⁰ Исто

⁵¹ *Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава*, Службени гласник Републике Србије, 116/2008.

Пошто се просторије Апелационог јавног тужилаштва у Нишу налазе у новој згради, намењеној за обављање правосудних послова, архива је сређена по врсти и хронологији. Задужено лице за архивске послове, као и остали надлежни у тужилаштву (секретар и тужиоци), посвећено је пословима сређивања, евидентирања, чувања, тј. заштите архивске грађе и документарног материјала од евентуалног уништења и пропадања, поштовања Закона о архивској грађи и архивској делатности РС (Службени гласник Републике Србије, 6/2020), као и примени чланова важећег Правилника о управи и јавним тужилаштвима⁵² који се односе на чување, сређивање, евиденцију, одабирање архивске грађи и издавање безвредног документарног материјала.

ПРЕКРШАЈНИ СУД У НИШУ

462

Као самостални општински орган за вођење прекршајног поступка у општини Ниш, 1968. године образован је **Општински орган за прекршаје**.⁵³ У периоду од 1947. до 1951. године прекршајне, односно административно-казнене поступке, спроводио је Извршни одбор Градског или Среског народног одбора. Од 1951. за прекршајне поступке надлежан је судија за прекршаје Градског народног одбора, а од 1. јануара 1960. за прекршајни поступак по свим прекршајима у првом степену надлежан је општински судија за прекршаје у оквиру органа управе НОО Ниш.⁵⁴

У вршењу своје функције Општински орган за прекршаје био је независан и одлуке је доносио на основу устава, закона и других прописа, а за свој рад је одговарао Скупштини општине Ниш.

Одлучивало се о свим прекршајима, осим ако законом није другачије одређено, а одлучивало се и по захтеву за понављање поступка. Судије Општинског органа за прекршаје је бирала скупштина општине Ниш.

Општински орган за прекршаје Ниш радио је до 31. децембра 2004. године под овим називом, када је основан **Прекршајни суд у Нишу** за територије општина Алексинац, Гаџин Хан, Дољевац, Житорађа, Мерошина, Ражањ, Сврљиг и Град Ниш, са

Архива Прекршајног суда у Нишу

⁵² *Правилник о управи и јавним тужилаштвима*, Службени гласник Републике Србије, 5/2012.

⁵³ *Одлука о општинском органу за вођење прекршајног поступка*, Службени лист општине Ниш 7/1968.

⁵⁴ *Основни закон о прекршајима*, Службени лист ФНРЈ 46/1951. и *Одлука о унутрашњој организацији и делокругу рада органа управе НОО Ниш*, Службени лист Среза Ниш 29/1960.

одељењима у Алексинцу, Дољевцу, Житорађи, Мeroшини, Ражњу и Сврљигу.⁵⁵

Од Општинског орагана за прекршаје Ниш, записнички су преузети уписници и регистри за 1998. и 2004. годину, а 2010. од Прекршајног суда у Нишу. Садржи грађу за период 1970–2004. и 780 књига за исти период (регистре и уписнике). Укупна количина грађе износи 23 метра.

Фонд није потпун. Сређен је архивистички и урађен је сумарни инвентар.

И поред тога што поседује велику количину предмета чији је рок чувања пет година и што је редовно вршено одабирање архивске грађе и издвајање документарног материјала коме је рок чувања истекао, недостајао је простор за смештај документације. Након реновирања дела касарне „Филип Кљајић“, суд је смештен у овим просторијама и напoкон се може похвалити да је добијени простор за смештај архиве адекватан за делатност којом се бави.

463

ВИШИ ПРЕКРШАЈНИ СУД У НИШУ

Веће за прекршаје Ниш са седиштем у Нишу основано је 1967. године за вођење прекршајног поступка по свим предметима у другом степену.⁵⁶

Од 1975. до 2009. године Веће је покривало територију општина Алексинац, Бабушница, Бела Паланка, Блаце, Гацин Хан, Димитровград, Дољевац, Житорађа, Куршумлија, Мeroшина, Ниш, Пирот, Прокупље, Ражањ и Сврљиг.

Законом о прекршајима 2005,⁵⁷ који је почео да се примењује тек 1. јануара 2010. године, оснива се **Виши прекршајни суд** (Одељење у Нишу) за подручја прекршајних судова у Врању, Зајечару, Лесковцу, Косовској Митровици, Неготину, Нишу, Пироту, Прешеву и Прокупљу.

Архив је преузео фонд од Већа за прекршаје записнички 2009. године. Грађа је преузета за период 1969–2003. и састоји се од уписника и књига (укупно 44 метра).

Виши прекршајни суд обавља своју делатност у новој згради Апелационог суда у Нишу. Архива је сређена, заштићена од уништења и пропадања, као и документација осталих судова који су смештени у овој згради.

ПРИВРЕДНИ СУД У НИШУ

Привредни суд у Нишу спада у редовне судове и решава спорове од значаја за привреду који су им законом стављени у надлежност. Привредни суд у Нишу функционисао је у складу са тада важећим прописима, најпре као **Окружни привредни суд** од 1954. до 2001. и од 2002. до 2009. под називом **Трговински суд**, а од почетка 2010. као **Привредни суд у Нишу**.

⁵⁵ Закон о прекршајима, Службени гласник Републике Србије, 101/2005.

⁵⁶ Основни закон о прекршајима, Службени лист ФНРЈ 46/1951. и Одлука о унутрашњој организацији и делокругу рада органа управе НОО Ниш, Службени лист Среза Ниш 29/1960.

⁵⁷ Закон о прекршајима, Службени гласник Републике Србије, 101/2005.

Суд је образован 1954. године прерастањем тадашње Арбитраже за привредне спорове у Окружни привредни суд.⁵⁸ У почетку је надлежност окружних привредних судова била сужена на привредне и поморске спорове, спорове за накнаду штете, привредне преступе, спорове у поступку принудне ликвидације, вођење услуга, спорове у вези са стечајем, управно-рачунске спорове, банкарске спорове, спорове који настану у поступку оснивања субјеката и њиховог уписа у судски регистар, спорове за заштиту ауторских права, видео-права, спорове нелојалне конкуренције и друге послове који су им законом стављени у надлежност.⁵⁹ Први председник био је Најдан Тасић.

У тренутку оснивања **Окружног привредног суда у Нишу** територијална надлежност захватала је подручје срезова Врање, Лесковац, Ниш, Пирот и Прокупље.⁶⁰ Почетком 1975. године издвајањем 13 општина из надлежности овог суда основан је **Окружни привредни суд у Лесковцу**, а од маја 1976. општина Сокобања је припала **Окружном привредном суду Зајечар**. Законом о редовним судовима⁶¹ Окружни привредни суд у Нишу образован је за територију општина Алексинац, Бабушница, Бела Паланка, Блаце, Димитровград, Дољевац, Гацин Хан, Житорађа, Куршумлија, Мeroшина, Пирот, Прокупље, Ражањ и Сврљиг.⁶²

Привредни суд у Нишу основан је Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштва 2008. за територију Алексинца, Бабушнице, Беле Паланке, Блаца, Димитровграда, Дољевца, Гациног Хана, Житорађа, Куршумлије, Мeroшине, Пирота, Прокупља, Ражања и Сврљига, за Град Ниш и за територију АПКМ. Новоосновани суд преузео је надлежност Трговинског суда у Нишу и Трговинског суда у Приштини.⁶³

Зграда у којој се суд данас налази у власништву је Регионалне привредне коморе, нема ниједну судницу, па се суђења обављају по канцеларијама, од којих неке представљају преграђене делове ходника.

Такође, не постоји просторија погодна за послове писарнице, а просторије за смештај архиве су мале и неусловне. Архива суда смештена је у више мањих просторија са засебним улазима из дворишта суда, док су у згради (приземље и спрат) испуњени услови за држање једино приручне архиве. Суд не располаже условнијим просторијама за смештај архиве, мада је овај проблем био разматран и раније. Министарство правде није обезбедило средства за опремање ових просторија између осталог и због планираног пресељења суда на друге локације (касарна „Филип Кљајић“ у Нишу) које ће испуњавати стандарде и за простор предвиђен за архиву.

У Привредном суду у Нишу у употреби је програм за аутоматско вођење предмета „Мега Либра“, уведен у рад у основном облику 2005, а у садашњој вер-

⁵⁸ Закон о привредним судовима, Службени лист СФРЈ 31/1954.

⁵⁹ Др Јездимир Митровић, *Историја, садашњост и перспектива привредног судства Србије*, Београд, 2000, 102.

⁶⁰ Одлука НР Србије бр. 39/1955, Службени гласник НР Србије 62/1955.

⁶¹ Закон о редовним судовима, Службени гласник СР Србије 47/1977.

⁶² *Нишки лексикон*, Београд, 2011, 412.

⁶³ Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштва, Службени гласник Републике Србије, 116/2008.

зији од 2008. године, при чему се стално допуњује и дорађује у складу са изменама важећих прописа.

Архивска књига је садржана у програму „Мега Либра“ са свим подацима предвиђеним *Судским пословником*⁶⁴ и *Упутством о канцеларијском пословању органа државне управе*.⁶⁵ Напомињемо да је Министарство правде увело програм најпре у раду овог и других привредних судова, а данас представља Правосудни информациони систем који је у примени у свим судовима у Републици Србији. Не само да исти садржи податке предвиђене Правилником о канцеларијском и архивском пословању, већ се од увођења 2008. године сви поднесци, судске одлуке и други документи и акти скенирају и трајно чувају као електронска архивска грађа, у складу са прописима којима се уређује архивска грађа, електронска архива, електронски документ и канцеларијско пословање, како је предвиђено чланом 241а Судског пословника, те се могу прибавити из програма и по протеклу рока за чување архивираних предмета. Суд је опремљен адекватним медијима (сервер) за формирање и чување података, као и за електронско архивирање, у складу са стандардима ИКТ и чланом 241 Судског пословника.

Првенствено у циљу уређења архиве суда и стварања бољих услова и већег простора за смештај предмета, суд од 2005. године континуирано врши одабирање архивске грађе и одвајање материјала коме је рок чувања истекао. Најстарији предмети који су излучени потичу из 1981. године.⁶⁶

Део фонда је преузет од стране Окружног привредног суда Ниш записнички 1973. године, а део од Привредног суда Ниш 2015. године, такође записнички.

Фонд је делимично сачуван. Део архивске грађе у количини од 1,60 метара преузет је 2003. и сређен 2004. године. Односи се на предмете из стечаја и ликвидације предузећа (решења), а урађен је и сумарни инвентар. Категорисан је као културно добро од изузетног значаја 1998. године.⁶⁷

Садржи грађу за период 1954–1964. (14 кутија списа; 2,00 м).

СУД УДРУЖЕНОГ РАДА

У Служби заштите обраде и сређивања Историјског архива Ниш не постоји евиденција обиласка и вршења стручног надзора код овог суда. На основу информација добијених од старијих колега, након укидања овог суда архивска грађа и документарни материјал предати су Основном суду Ниш, а ту одлуку донеле су самоиницијативно судије које су након остајања без својих радних места прешле у Основи суд Ниш. Пошто су предмети овог суда имали рок чувања углавном десет година од окончања поступка, вршено је уништавање тих предмета без сагласности Архива.

⁶⁴ *Образац број 21*, Службени гласник Републике Србије, 110/2009 и 93/2019.

⁶⁵ *Упутство о канцеларијском пословању органа државне управе*, Службени гласник Републике Србије, 10/93, 14/93, 67/2016 и 3/2017.

⁶⁶ ИАН, досије Привредног суда Ниш, решења за уништење од 2005-2019.

⁶⁷ *Одлука о утврђивању архивске грађе од изузетног значаја која се чува у архивима*, Службени гласник Републике Србије, 42/1998.

ЈАВНИ ИЗВРШИТЕЉИ У НИШУ

У 2021. години надлежна служба Архива Ниш започела је обиласке извршних канцеларија, чији је оснивач Министарство правде Републике Србије.

Прва канцеларија јавног извршитеља у Нишу, Жарка Димитријевића, основана је 9. маја 2012. године. Данас на територији Града Ниша укупно ради тринаест извршитељских канцеларија.

Иницијативом надлежне службе Историјског архива Ниш успостављена је сарадња у погледу пружања неопходне стручне помоћи радницима задуженим за вођење архивских послова код јавних извршитеља.

Јавни извршитељи не воде Архивску књигу. Електронским путем се води попис предмета појединачно, што њима представља некадашњу Архивску књигу.

466

С обзиром да се код њих ствара велика количина документарног материјала чији је рок чувања пет година, већина редовно врши излучивање безвредног документарног материјала. Попис сваког предмета појединачно доставља се Архиву који решење за уништење након извршене провере доноси на основу пописа и методом узорка.

На основу увида у архивску грађу и документарни материјал правосудних органа у Нишу, код којих се налазе и чувају велике количине архивске грађе и документарног материјала чији је рок за преузимање доспео, као и записника о прегледу архивске грађе и документарног материјала наведених правосудних органа у Нишу, утврдили смо да је Архив у законској обавези да преузме више од 1500 дужних метара архивске грађе чији је рок за преузимање доспео, а на основу чл. 17. *Закона о архивској грађи и архивској делатности РС*. Историјски архив Ниш чува веома малу количина документације правосудних органа. Изражено у дужним метрима, у депоу се на чувању налази само 75 дужних метара архивске грађе.

Стваралац, односно ималац, архивске грађе сређену и пописану архивску грађу предаје на чување надлежном јавном архиву по истеку 30 година од дана завршетка предмета код правосудних органа. Историјски архив Ниш, као и већина архива у Србији, тренутно не располаже простором у коме би сместио наведену количину документације. Архивска грађа правосудних органа завређује статус архивске грађе и неопходност њеног трајног чувања, стручног смештаја и заштите у архивским депоима.

Охрабрује сазнање да су државни органи Србије упознати са проблемима у функционисању судских органа у Нишу и да су дуги низ година укључени у изналажењу начина да се исти реше. У току је пројекат Министарства правде РС на изградњи и уређењу целокупне зграде касарне „Филип Кљајић“ у Нишу за потребе смештаја правосудних органа, првенствено судова који раде у скученом простору и чије су архиве угрожене у неадекватним подрумским просторијама. Део зграде је већ сређен и најугроженији судови су се преселили. Очекује се да ће радови на целокупном објекту бити завршени у најскоријем времену.

РЕЗИМЕ

Предуслов да правосудни органи у Нишу имају добре, архивистички заштићене архиве, јесте превентивна заштита архивске грађе. На подручју своје територијалне надлежности, пре свега судова и тужилаштва и осталих правосудних органа, Историјски архив Ниш улаже велике напоре у погледу пружања стручне помоћи, али и сходно другим правима и обавезама према *Закону о архивској грађи и архивској делатности* (Службени гласник Републике Србије бр. 6/2020).

Као надлежни архив нисмо задовољни начином какво је стање документације на терену, у првом реду сама њена физичка заштита, као и сарадњом која се односи на потпунију примену *Закона о архивској грађи и архивској делатности*, али и подзаконских аката.

Чињеница да се у депоима Историјског архива Ниш налази веома мала количина архивске грађе, обавезује надлежне службе самог Архива, као и надлежне у правосудним органима, да се већа количина архивске грађе, по могућности она која је по Закону старија од тридесет година, нађе у депоима Архива.

Активности које је предузело Министарство правде заједно са правосудним органима у Нишу на побољшању смештајног простора неких судова свакако ће допринети да ови ствараоци архивске грађе нормативно боље уреде своје архиве које ће бити вечита сведочанства будућим генерацијама.

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА

Извори:

- *Закон о уређењу судова*, Службени лист ДФЈ 67/1945.
- *Закон о уређењу судова*, Службени лист ФНРЈ 51/1946.
- *Закон о подели територије НРС на области*, Службени гласник 23/1949.
- *Закон о судовима*, Службени лист ФНРЈ 30/1954.
- *Закон о привредним судовима*, Службени лист ФНРЈ 31/1954.
- *Закон о организацији и територијалној надлежности судова опште надлежности*, Службени гласник СРС 25/1966.
- *Закон о судовима*, Службени гласник СРС 25/1966.
- *Закон о редовним судовима*, Службени гласник РС 46/1977.
- *Закон о редовним судовима*, Службени гласник РС 47/1977.
- *Закон о судовима*, Службени гласник РС 46/1991.
- *Закон о прекршајима*, Службени гласник РС 101/2005.
- *Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава*, Службени гласник РС 116/2008.
- *Закон о јавним тужилаштвима*, Службени гласник РС 116/2008.
- *Закон о уређењу судова*, Службени гласник РС 116/2008, 104/2009.
- *Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава*, Службени гласник РС 101/2013.
- ИАН, Досије Вишег суда у Нишу, Записник о прегледу архивске грађе и регистратурског материјала 05 бр. 196. од 9. новембра 2016. између Историјског архива Ниш и Вишег суда у Нишу
- ИАН, Досије Вишег суда у Нишу, Записнико прегледу архивске грађе и регистратурског материјала 05 бр. 196. од 9. новембра 2016. између Историјског архива Ниш и Вишег суда у Нишу
- ИАН, Досије Вишег суда у Нишу, Записник о примопредаји архивске грађе бр. 01-1/6. од фебруара 2002. између Историјског архива Ниш и Окружног суда Ниш
- *Образац бр. 21*, Службени гласник РС 110/2009. и 93/2019.
- *Одлука о устројавању и пословању народноослободилачких одбора и Скупштине демократске Србије*, бр. 88. од децембра 1944.
- *Одлука Председништва Авној-а 1945*, Службени лист ДФЈ 4/1945.
- *Одлука НР Србије бр. 39/1955*, Службени гласник НР Србије 62/1955
- *Одлука о оснивању и територијалној надлежности окружних и среских судова*, Службени гласник НРС 3/1960.

- *Одлука о унутрашњој организацији и делокругу рада органа управе НОО Ниш*, Службени лист Среза Ниш 29/1960.
- *Одлука о општинском органу за вођење прекршајног поступка*, Службени лист општине Ниш 7/1968.
- *Одлука о утврђивању архивске грађе од изузетног значаја која се чува у архивима*, Службени гласник РС 42/1998.
- *Одлука Скупштине општине Прокупље*, бр.06-14/06-2006.
- *Основни закон о прекршајима*, Службени лист ФНРЈ 46/1951.
- *Правилник о управи и јавним тужилаштвима*, Службени гласник РС 5/2012.
- *Предлог националног комитета ослобођења Југославије (Повереништво за судство) за формирање народних судова*, од 19. маја 1944.
- *Судски пословник*, Службени гласник РС 110/2009.
- *Упутство о канцеларијском пословању органа државне управе*, Службени гласник Републике Србије, 10/1993, 14/1993, 67/2016 и 3/2017.
- *Уредба о укидању постојећих и оснивању нових окружних судова*, Службени гласник НРС 28/1949.
- *Уредба о укидању постојећих и оснивању нових окружних судова*, Службени гласник НРС 21/1951.

Литература:

- Кулић, др Димитрије. *Оружни суд у Нишу 1878–2000*, Ниш, 2001.
- Митровић, др Јездимир. *Историја, садашњост и перспектива привредног судства Србије*, Београд, 2000.
- Нешић, Бранислав. *Окружни суд у Нишу 1878–2000*, Ниш, 2001.
- *Нишки лексикон*, Београд, 2011.

Stojanka BOJOVIĆ

JUDICIAL AUTHORITIES IN NIŠ IMMEDIATELY AFTER AND AFTER THE END OF THE SECOND WORLD WAR (1944-2020)

Summary

470

A prerequisite for the judicial authorities in Niš to have a good, protected archives is by preventive protection of archival material. At its territorial jurisdiction, mainly regarding courts, the prosecution and their judicial authorities, the Historical Archives Niš is making a great effort in providing professional assistance, and in meeting other obligations according to the Law on Archival Material and Archival Activity (*Official Gazette* no. 6/2020).

As the competent archives we are not satisfied with the condition of the documents in the field, in the first place with the physical protection of the documents, so as with the cooperation regarding application of the Law on Archival Material and Archival Activity and sublegal acts.

In the depots of the Historical Archives Niš there is only a small amount of archival material, and the obligation of the competent service of the Archives and the competent services in the judicial authorities is to deliver larger amount of archival material to the Archives, the material older than 30 years as the Law requires.

The activities carried out by the Ministry of Justice together with the judicial authorities in Niš to improve the storage space of some courts will certainly contribute to better arrangements of archival material of these creators since this material will serve as permanent record for future generation.